

Odkaz Fultonu je stále živý

02.Června 2005 Walter Bartoš

Šedesáté výročí konce druhé světové války je dobrou příležitostí zamyslet se i nad tím, co následovalo poté. Při různých historických seminářích a diskusích jsem zaznamenal názor, který není úplně ojedinělý, a to, že demokracie u nás byla poražena až v únoru 1948.

A že následná politika komunistů nebyla ani tak důsledkem jejich programu, jako spíše sovětského vlivu. Zastánci tohoto názoru argumentují většinou tím, že po válce měli přece komunisté své vládní zastoupení i ve Francii nebo Itálii, ale žádný totalitní režim tam nevznikl.

Dovolím si s tímto názorem polemizovat. Za prvé – vliv Sovětského svazu zde byl už před rokem 1948. To bylo nepochybně důležitým předpokladem pro to, aby naši komunisté mohli v tehdejším Československu snadno převzít politickou a výkonnou moc. Za druhé – politika komunistů byla a je principiálně založena na programových postulátech, které jsou v rozporu s principy demokratické společnosti. Tzv. odstranění vykořisťování dělníků kapitalisty samozřejmě předpokládá likvidaci soukromého vlastnictví. A ústřední motto komunistického programu, kterým je diktatura proletariátu, tedy vláda jedněch nad druhými, je samozřejmě v příkrém rozporu se základním demokratickým principem svobodných voleb. To, že ve Francii nebo v Itálii se po roce 1945 tento model neprosadil, nebylo proto, že by tamní komunisté měli jiné úmysly, jak se snaží dnes dokazovat tzv. eurokomunisté. Jen neměli tu sílu a přímou ozbrojenou podporu Sovětského svazu.

Nicméně, zpět k situaci po roce 1945 a k názoru, že už bezprostředně po něm to bylo s naší demokracií složité. V historii by bylo velice obtížné najít případy náhlých změn jen tak, bez příčinných souvislostí. Jsem přesvědčen, že kostky byly vrženy už v Livadijském paláci v únoru 1945 na Jaltě. Už tehdy bylo rozhodnuto, že poválečné Československo bude spadat do tzv. sovětské zájmové sféry. Dohoda z Jalty v roce 1945 byla rovněž příčinou toho, že od počátku byl náš politický vývoj deformován postupným násilným zaváděním a posilováním nedemokratických prvků.

Základem nového politického systému v Československu se stal model tzv. Národní fronty, ve které byl sdružen pouze určitý omezený počet politických stran. Mimo Národní frontu už nemohl vzniknout žádný další politický subjekt. Tím byla zajištěna absolutní kontrola nad dalším politickým vývojem. Je evidentní, že tento model, ve kterém komunisté záhy získali výraznou převahu, byl v rozporu s tehdy platným ústavním pořádkem. Ten totiž zaručoval neomezenou ústavní svobodu práva spolčovat se. Volby, které proběhly v roce 1946, celkově vyhráli komunisté, a to přesto, že na Slovensku skončili

s výraznou ztrátou až druzí. Volebním vítězstvím si tak komunistická strana upevnila své mocenské postavení jako základ budoucího totálního převzetí moci. Pro dnešní dobu není nezajímavé vědět, s čím tehdy komunisté do voleb šli a co před volbami slibovali. Je typické, že něco jiného prezentovali navenek, ale něco zcela odlišného už tehdy skrytě plánovali. Je známo, že prvním, kdo prosazoval už v roce 1945 ve vládě tzv. Národní fronty velké znárodnění, nebyli komunisté ale sociální demokraté. Ti, nikoli samotní komunisté, tak paradoxně vytvořili prostor pro realizaci komunistického programu. Poněvadž venkov nebyl typickou baštou rudé hvězdy, rozhodli se komunisté tuto skutečnost změnit. Aby získali vliv i zde, nejprve personálně obsadili Národní pozemkový fond a poté přidělovali půdu bezzemkům. Tedy zdánlivá podpora soukromého vlastnictví a pomoc nejchudší vrstvě obyvatel. Něco podobného obsahoval i volební program KSČ v roce 1946. V tom se zase komunisté zavazovali k podpoře živnostníků. Na první pohled se mohlo zdát, že komunisté neberou až tak fundamentálně vážně marxistické poučky o příčině zla vykořisťování, a také o striktní nutnosti diktatury proletariátu. Mimochodem, všimněme si, že podobně mluví i dnešní komunisté. Také jejich navenek prezentovaný program operuje s pojmy vlastnická pluralita a parlamentní demokracie. Zdánlivě by tedy mělo jít o respektování soukromého vlastnictví a demokratických principů ve společnosti. Jak to doopravdy bylo (a mohlo by být i dnes) myšleno, se však ukázalo bezprostředně po únorovém puči v roce 1948.

Bezprostředně po válce, když vše nasvědčovalo tomu, že v sovětské zájmové sféře komunisté totálně převezmou moc, vystoupil Winston Churchill ve Fultonu s projevem nazvaným Opora míru. V něm označil za největší nebezpečí pro lidstvo válku a tyranii. Právě v souvislosti s druhým nebezpečím v tomto projevu zaznělo: „Nesmíme zůstat slepí ke skutečnosti, že svobody, kterým se těší jednotliví občané v celém Britském impériu, neplatí ve značném množství zemí, z nichž některé disponují velkou mocí. V těchto státech je prostým lidem vnučována kontrola, uskutečňovaná nejrůznějšími formami policejního státu. Státní moc je bez jakýchkoliv zábran uplatňována diktátory nebo jednotlivými oligarchiemi, působícími prostřednictvím privilegované strany a politické policie.“

Právě Churchillova výzva, abychom nezůstali slepí, je výzvou v době, kdy lidé jakoby už zapomněli, kdy znovu narůstají komunistické preference a kdy jsou slušní lidé šikanováni na Letné.